

2017-04-12

Referat av dom – hög skyddsnivå, reningssteg i avloppsanläggning

Det har varit rätt att ställa krav på hög skyddsnivå för en avloppsanläggning ansluten till en vattentoalett bland annat med hänsyn till att vattnet från avloppsanläggningen passerar en våtmark som är ekologiskt värdefull. Av domen framgår även att en naturlig våtmark inte kan anses utgöra ett reningssteg i en avloppsanläggning. Däremot kan en anlagd våtmark som är utformad för reningsändamål och som hanteras på rätt sätt ingå i en avloppsanläggning.

Referat av dom den 23 mars 2017 från Mark- och miljööverdomstolen, mål nr M 5822-16.

Bakgrund

En fastighetsägare har ansökt om tillstånd för inrättande av en avloppsanläggning med ansluten vattentoalett. Avloppsanläggningen bestod av en slamavskiljare samt markbädd. Anläggningen når upp till normal skyddsnivå för miljöskydd. Efter rening rinner vattnet i ett 180 meter långt dike innan det når ett våtmarksområde.

Miljö- och byggnadsnämnden avslog ansökan med motivet att nämnden anser att hög skyddsnivå krävs på platsen bl.a. eftersom den närmaste liggande recipienten är ett känsligt våtmarksområde och att Ellösefjorden, som också är recipient för avloppsvattnet, inte uppnår god ekologisk status samt att små avloppsanläggningar har identifierats som en betydande påverkanskälla.

Fastighetsägaren överklagade detta beslut till mark- och miljödomstolen som upphävde det överklagade beslutet eftersom domstolen ansåg att normal skyddsnivå bör gälla för fastigheten och att den sökta anläggningen får anses godtagbar ur miljö- och hälsoskyddssynpunkt.

Nämnden överklagade därefter mark- och miljödomstolens dom till mark- och miljööverdomstolen som bad Havs- och vattenmyndigheten att yttra sig.

Havs- och vattenmyndighetens yttrande

Havs- och vattenmyndigheten anser att tillståndsansökan gällande ny avloppsanläggning på berörd fastighet bör relateras till hög skyddsnivå beträffande miljöskydd. Motivet till denna bedömning är att utsläppet av renat avloppsvatten ska ske till Storehamns våtmarksområde som enligt

myrplanen är utpekad som skyddsvärt och där lämpliga habitat för ag (Cladium marsicus) finns.

Havs- och vattenmyndigheten vill understryka att det upptag av näringsämnen som sker i naturen inte kan räknas in i avloppsanläggningens reduktion, utan endast påverkar vilken skyddsnivå som behövs. Vid prövning av om den sökta avloppsanläggningens rening är tillräcklig är det viktigt att definiera var en avloppsanläggning tar slut och var dess utsläppspunkt är lokaliserad. En våtmark skulle kunna ingå i en avloppsanläggning men den ska då vara utformad för syftet, skötas för ändamålet och fastighetsägaren måste också ha full rådighet över den. Fastighetsägaren måste också kunna redovisa vilken rening som sker i avloppsanläggningen. Såvitt framkommit av handlingarna i ärendet utgör den våtmark som finns på fastigheten inte en sådan anlagd våtmark utan den är istället en naturlig våtmark som ingår i det system av våtmarker som anges som Storehamns våtmarksområde.

Denna våtmark har i sig ansetts vara känslig och bidra till att området ska anses ha en hög skyddsnivå, att det sker viss rening i denna våtmark bör därför inte påverka bedömningen av vilken skyddsnivå som ska gälla för den avloppsanläggning som avses installeras på fastigheten.

Mark- och miljööverdomstolens dom

Av domen framgår att den aktuella avloppsanläggningen ligger inom Ellösefjordens avrinningsområde. Ellösefjorden har måttlig ekologisk status och problem med övergödning på grund av bland annat betydande utsläpp från enskilda avlopp. Vid prövning av en enskild avloppsanläggning ska enligt praxis hänsyn tas till förhållandena i det större område inom vilken den aktuella fastigheten ingår. Det ska beaktas vad följderna skulle bli av en generell utbredning av avloppsanläggningar liknande den som prövas (se bl.a. MÖD 2006:53). Även om den aktuella anläggningens påverkan på vattenförekomsten kan antas vara förhållandevis begränsad, måste följderna av att det kan bli fråga om flera avloppsanläggningar i området med rening som inte motsvarar hög skyddsnivå beaktas.

Av utredningen framgår vidare att avloppsvattnet från anläggningen passerar Storehamns våtmarksområde som i myrskyddsplanen är utpekad som ett område i behov av skydd. Dessutom bedöms området kunna utgöra lämpliga habitat för den kalkberoende och fosforskyende arten ag. Ag finns för närvarande i Bohuslän enbart i två begränsade områden. Storehamns våtmarksområde är ett av dessa områden. Mot denna bakgrund får området anses så ekologiskt värdefullt att tillskottet av bl.a. fosfor måste minimeras för att inte en negativ påverkan på området ska uppkomma. Att avloppsvattnet från anläggningen rinner igenom ett ca 180 m långt dike, innebär inte att den retention av bl.a. fosfor som sker innan vattnet når den känsliga våtmarken är tillräcklig.

Domstolen finner sammanfattningsvis att krav på hög skyddsnivå ska ställas för den aktuella avloppsanläggningen.

Vid en bedömning av vilka krav som ska ställas på utsläppet från en avloppsanläggning är det normalt sett förhållandena vid en anläggnings utsläppspunkt som bedöms (se Mark- och miljööverdomstolens dom 2014-01-31 i mål nr M 2137-13). En anlagd våtmark som är utformad för reningsändamål och som hanteras på rätt sätt kan ingå i en avloppsanläggning. Den våtmark som finns på fastigheten är emellertid en naturlig våtmark. Den rening som kan ske i våtmarken är därför utan betydelse vid bedömningen av vilken påverkan utsläppet från den aktuella avloppsanläggningen kan medföra. Det är därför inte visat att anläggningen uppfyller reduktionskraven för hög skyddsnivå för miljöskydd.

De åtgärder som de aktuella kraven på rening förutsätter är inte krävande i tekniskt hänseende eller särskilt kostsamma. Det kan därför inte anses orimligt att uppfylla dem (se 2 kap. 7 § miljöbalken). Mot denna bakgrund har nämndens beslut att inte bevilja tillstånd för avloppsanläggningen varit riktigt. Mark- och miljödomstolens dom ska därför ändras och nämndens beslut fastställas.

Slutsatser

Bedömningen av vilken skyddsnivå som behövs bör göras utifrån naturgivna och andra förutsättningar för området ifråga. Härvid är områdets känslighet en viktig faktor. Det upptag av näringsämnen som sker i naturen (retentionen) kan också påverka vilken skyddsnivå som behövs för en viss avloppsanläggning.

En naturlig våtmark kan inte anses ingå i en avloppsanläggning. Den retention som sker i en sådan våtmark kan således inte tillgodoräknas reningsanläggningen. En anlagd våtmark som är utformad för reningsändamål och som hanteras på rätt sätt kan däremot anses ingå i en avloppsanläggning.

Mer information

Mark- och miljööverdomstolens dom

Havs- och vattenmyndighetens yttrande